

Yrsa Sigurðardóttir

on ylpeä islantilaisesta Lastentalosta

Islantilaiskirjailija Yrsa Sigurðardóttir on innoissaan Suomen-vierailullaan. Helsingissä on hienoa olla, mutta kotiinpaluun iltana Reykjavikissa odottaa elokuvan ensi-ilta. Elokuvan, joka perustuu hänen omaan romaaniinsa *Ég man þig* (Minä muistan sinut).

Se on kauhu-elokuva. Se on hieno ja mielikin on paljon odotuksia sen suhteen.” Yrsa Sigurðardóttir on Arnaldur Indriðasonin ohella Islannin tunnetuin rikoskirjailija. Hänen kirjojaan on käännetty yli 30 kielelle. Valtakielille kirjat käännyvät suoraan islannista, mutta kaikille harvinaisemmille kielille ei löydy islannintaitoisia kääntäjiä, vaan käännökset on tehty englannin- tai saksankielisistä laitoksista. Helsingissä Yrsa on markkinoimassa uusinta suomennettua kirjaansa *Perimä*, jonka Otava on vastikään julkaissut. Se on suomennettu islannista, kääntäjinä Tapio Koivukari ja Tuula Tuuva-Hietala.

Teos aloittaa uuden kirjasarjan, jonka keskiössä on Lastentalo. Se on todellinen paikka, joka kuuluu Islannin lastensuojeluorganisaatioon. Siellä muun muassa haastatellaan lapsia, jotka ovat joutuneet rikoksen uhreiksi. Tai kuten *Perimän* tapauksessa rikoksen todistajaksi. Lastentalo on ollut paljon esillä islantilaismediassa ja sen toimintaa pidetään onnistuneena. Tämän vuoksi Yrsa piti sitä kiinnostavana miljöönä rikosromaanille.

”Valitsin Lastentalon tapahtumapaikaksi myös siksi, että en halua kirjojeni olevan puhtaita poliisiromaaneja. Se sopi ideaani kahdesta hyvin erilaisesta päähenkilöstä, joista toinen ei ole poliisi. Lastentalon psykologi, joka tuntee ihmisen käyttäytymistä ja osaa haastatella lapsia, tuntui erittäin sopivalta päähenkilöltä”, Yrsa kertoo.

Pääparina poliisi ja psykologi *Perimän* (isl. *DNA*, 2014) pääosassa ovat poliisi Huldar ja psykologi Freyja, jotka joutuvat yhteistyöhön raajan henkikirikoksen selvityksessä. Perheenäiti on surmattu sänkyynsä, ja rikoksen tärkein todistaja on sängyn alla piilossa ollut seitsenvuotias tytär. Huldarin ja Freyjan yhteistyö ei suju kitkatta, sillä heillä on aiemmin ollut yhden yön suhde, jolloin Huldar on valehdellut nimensä ja ammattinsa.

”Pidän siitä, että voin tehdä päähenkilöideni elämän vaikeaksi.”

”Huldar ei ole aiemmin ollut kiinnostunut pysyvistä nais-suhteista, hänen makuuhuoneensa ovi on ollut pyöröovi. Nyt kun hän olisi halukas solmimaan pysyvämmän nais-suhteen, hän huomaa, ettei se olekaan niin helppoa. Huldar on saanut ylennyksen, koska vanhemmat virka-veljet ovat joutuneet syrjään väärinkäytösepäilyjen vuoksi. Hän ei pidä hallintotöistä. Freyja puolestaan on enemmän työorientoitunut ja nauttii suuresti työstään Lastentalon johtajana. Freyjan parisuhde on kariutunut, ja hän asustaa vankilassa istuvan veljensä kämpässä”, Yrsa luonnehtii päähenkilöitään.

Islannissa on ilmestynyt viime vuoden lopulla jo sarjan kolmas osa. Huldar ja Freyja jatkavat päähenkilöinä. Yrsa kertoo nauraen nauttivansa heidän suhteensa kirjoittamisesta. ”Pidän siitä, että voin tehdä heidän elämänsä vaikeaksi.”

Yrsa arvioi, että Huldar ja Freyja-sarjasta tulee maksimissaan kuuden

kirjan mittainen. ”Henkilöt kehittyvät kirjasarjan myötä, ja sen vuoksi heistä ei voi kirjoittaa loppumatonta tarinaa.”

Rikoskirjallisuuden suurkuluttajat ovat saattaneet viime vuosina havaita, että genren parissa on ollut ikävänkin puoleinen trendi käyttää yhä enemmän aiheena lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa – mitkä motiivit taustalla lienevätkään. Kun keskeisenä tapahtumapaikkana on lastensuojelutalo, miten välttää lapsiin kohdistuva liika julmuus?

”En koskaan mieti kirjoittaessani, mikä on myyvä. Uhrien valinnassa olen hyvin tasapuolinen. Kirjoissani on kuollut naisia, miehiä, nuoria, vanhoja, vammaisia, hyviä ja pahoja ihmisiä. Kuka kuolee, riippuu juonesta. *Perimän* jälkeen tein tietoisien päätöksen, että en yritä sisällyttää sarjan toiseen osaan mitään outoja murhatapoja. Jos olisin tehnyt niin, minun olisi pitänyt ylittää itseni jälleen kolmannessa ja neljännessä osassa.”

Yrsa huomauttaa, että julmuuden kuvaamisessa taiteillaan ohuella langalla eikä se ole helppoa. Täytyy pitää mielessä, että murha on kauhea rikos eikä mikään kirjoitustyyli voi tehdä siitä söpöä tai mukavaa. ”Mutta ei sitä tarvitse tehdä vielä kamalammaksi kuvailemalla yksityiskohtaisesti, kuinka jokainen veripisara roiskuu seinälle, kun joku henkilö tapetaan. Yhtä vahva vaikutelma voi syntyä, kun jättää lukijan pääteltäväksi, miltä tuntuu kuolla kuvailuissa olosuhteissa.”

Perimän teemoja ovat adoptio ja perinnöllisyys. Islannin eristäytyneisyys ja pieni väestöpöpopulaatio antavat aiheen kysymykseen, ovatko islantilaiset poikkeuksellisen kiinnostuneita sukututkimuksesta ja geneetiikasta?

”Kyllä me olemme, väestörekistereitä on ylläpidetty vuosisatoja ja ihmiset voivat jäljittää sukuaan hyvin pitkälle taaksepäin. Näitä rekistereitä

hyödynnettiin, kun islantilainen firma alkoi kartoittaa islantilaisten perimää, ja sukulaisuuksia voidaan nykyään tutkia internet-tietokannasta. Perinnölliset sairaudet eivät kuitenkaan ole kovin yleisiä – vaikka toisin voisi olettaa ottaen huomioon, miten eristyksissä islantilaiset aiemmin ovat eläneet.”

Insinööristä kirjailijaksi

Yrsa on ammatiltaan rakennusinsinööri. Ura alkoi lastenkirjailijana, kun hän oli tyytymätön islantilaisiin lastenkirjoihin, joita hän luki silloin kahdeksanvuotiaalle pojalleen. Ne olivat liian masentavia ja niistä puuttui huumori. Ensimmäinen lastenkirja ilmestyi 1998; yhteensä niitä on julkaistu viisi.

Kun Yrsa palkittiin sikäläisellä Finlandia-junior-palkinnolla viidennestä lastenkirjastaan, jota hän itse pitää huonoimpanaan, hän päätti, että on aika vaihtaa lajityyppiä. Dekkari valikoitui genreksi siksi, että häntä pyydettiin kirjoittamaan rikoskirja. Lastenkirjojen juonenrakentelutaidot olivat tehneet vaikutuksen.

Ensimmäinen rikosromaani *Prið-ja táknið* ilmestyi 2005. Se aloitti kuusiosaiseksi päättyneen sarjan juristi Thóra Gudmundsdóttiristä. Sarjasta on julkaistu suomeksi kaksi ensimmäistä osaa, *Kolmas merkki* (2007) ja *Joka toiselle kuoppaa kaivaa* (2008). Hän on myös kirjoittanut kolme yksittäistä rikosromaania, joista yhdestä on nyt tehty elokuva. Näitä teoksia ei ole suomennettu.

Onko suunnitelmia ottaa haltuun uusi kirjallisuusgenre?

”En tiedä mitä aion kirjoittaa sen jälkeen, kun lopetan Freyjan ja Huldarin parissa. Joskus tulevaisuudessa haluaisin kirjoittaa maailmanlopudystopian ja ehkäpä scifiä, koska nautin sellaisista kirjoista. Scifi edellyttää kuitenkin valtavaa työtä, tarinan ja henkilöiden lisäksi pitää luoda uusi universumi. Sellaiseen minulla tuskin on aikaa ennen kuin olen kokonaan lopettanut insinöörin työt. Nyt työskentelen puolipäiväisesti.”

Kirjoittaessaan Yrsa lähettää tekstiä kustannustoimittajalleen aina kun on saanut luvun valmiiksi. Hän kertoo, ettei voisi hautoa tekstiä itsellään

☺ ”En halua kirjoittaa poliisiromaaneja, jossa pelkkä tutkinta on pääosassa. Minua kiinnostaa vuorovaikutteisuus, poliisien toiminta muiden asianosaisten kanssa”, Yrsa Sigurðardóttir sanoo.

niin kauan, että lähettäisi sen kokonaisuudessa käsikirjoituksena. Synopsis on hänellä vain päässä, paperilla tai tietokoneella ei ole mitään valmista aikajanaa tai muuta.

Dekkareita Yrsa lukee edelleen, tosin ei enää islantilaisten kollegoiden. ”Arnalduria luin ennen kuin aloin itse kirjoittaa.” Yhteistyötä islantilaisten dekkaristien kanssa tehdään muun muassa järjestämällä joka toinen vuosi Icelandic Noir -festivaali. Siellä hän on tutustunut muun muassa Kati Hiekkapeltoon ja Antti Tuomaiseen sekä heidän kirjoihinsa. ”Ihailen heidän omintakeista tyyliään ja lähestymistapaansa. Dekkareita lukiessa on mukavaa löytää uusi tuttavuus, joka eroaa aiemmin luetusta.” Muiksi suosikeikseen Yrsa mainitsee Sara Blædelin ja Sophie Hannahin. ■